

FORSKNING I KORTHET: Vad driver anställdas nyföretagande i samband med uppköp och fusioner?

När företag köps upp eller slås samman med andra företag, skapas inte sällan nya företag, så kallade spin-outs, av före detta medarbetare. Vad ligger bakom det? Det har Ratios forskare Monia Lougui undersökt.

Att flera anställda i samband med uppköp och fusioner väljer att starta eget, är oftast raka motsatsen till vad företagen eftersträvar. När företagen förlorar personal, går de miste om värdefull kompetens och kunskap som hade kunnat bidra till en smidig sammanslagning. Det är därför intressant att utreda vilka motiv som ligger bakom anställdas rörlighet vid uppköp och fusioner. Är det den nya arbetsmiljön med osäkerhet och risk för konflikter som lockar anställda att istället starta eget? Eller är det nya möjligheter på marknaden?

I artikeln "New firm formation in the wake of mergers and acquisitions: An exploration of push and pull factors" (Journal of Evolutionary Economics, 2020) utreder och jämför Monia Lougui och Anders Broström effekten av uppköp och fusioner. De kollar närmare bestämt på två faktorer som påverkar anställdas benägenhet att starta eget.

Den första faktorn är den upplevda alternativkostnaden för att starta eget. När arbetsgivaren genomgår ett uppköp eller en fusion sker även vissa organisatoriska förändringar som påverkar medarbetarnas arbetsmiljö negativt. För dessa anställda blir det mindre motvilligt att lämna den fasta anställningen för egenanställning.

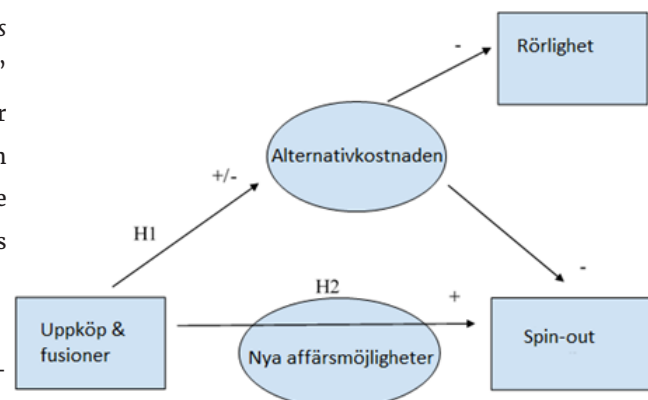
Den andra faktorn kretsar kring nya affärsmöjligheter. Vid sammanslagningar överger ibland företag vissa affärssegment för att istället fokusera på omorganisationen och för att uppnå en enhetlig verksamhet. För anställda med gedigen kunskap

och kundkontakter skapas ett ypperligt tillfälle att ta över det övergivna marknadssegmentet genom att starta eget.

Resultaten i artikeln pekar på att attraktionen som skapas av nya affärsmöjligheter är det som främst driver egenföretagandet hos anställda.

Lougui och Broströms artikel är en kvantitativ studie baserat på svensk registerdata och inkluderar svenska företag inom tjänstesektorn som var aktiva under perioden 2000–2009. Studien testar två huvudhypoteser:

- Ökar (eller minskar) alternativkostnaderna för rörligheten i samband med uppköp och fusioner?
- Ökar antalet anställda som startar eget i anslutning till uppköp och fusioner?

Resultaten bekräftar först och främst ett ökat företagande hos anställda: I företag som genomgår ett uppköp eller en fusion är det fler anställda som säger upp sig för att starta eget. Därmed utökar författarna resultaten från tidigare forskning som fokuserat på high-tech industrin. Dessa anställda upplever en lägre alternativkostnad för att bli egenanställda, vilket bidrar till en ökad rörlighet som kan förklaras av försämrade arbetsvillkor och trivsel i företaget. Resultaten antyder dessutom att

“[...] det främst är de nya möjligheterna som skapas på marknaden som lockar anställda att lämna sina fasta anställningar för att starta eget.”

nya affärsmöjligheter som skapas på marknaden är ytterligare en faktor som påverkar anställdas rörlighet.

Men vad har störst effekt på anställda benägenhet till rörlighet efter ett uppköp eller en fusion?

Lougui och Broström utforskar frågan genom en så kallad structural equation model och konstaterar att det främst är de nya möjligheterna som skapas på marknaden som lockar anställda att lämna sina fasta anställningar för att starta eget. Förändringen i alternativkostnaderna förklarar 16 procent av den ökade rörligheten hos anställda medan de nya affärsmöjligheterna står för 44 procent av ökningen.

Snarare än utdrivna blir de anställda lockade att starta eget. En ytterligare observation Lougui och Broström gör är att resultaten enbart stämmer för uppköp och fusioner mellan svenskägda företag. För internationella och utländska företag ser man ingen ökad rörlighet hos anställda på grund av lägre alternativkostnader. Att utforska mekanismerna just specifikt för utländska uppköp är inget forskarna i denna artikeln ägnar sig åt men är ett intressant ämne för framtida forskning.

Tekn dr Monia Lougui

OM FÖRFATTARNA

Monia Lougui är teknologie doktor i industriell ekonomi och organisation. Monia forskar på Ratio om arbetsmarknaden.

Docent Anders Broström är lektor inom nationalekonomi vid KTH. Broström forskare och föreläsare på indek på KTH. Han forskar om vilka förutsättningar som är gynnsamma för forskning, utbildning, innovationsarbete, och företagande.

OM FORSKNING I KORTHET

I syfte att öka tillgängligheten av Ratios forskning tar forskarna i samarbete med kommunikationsavdelningen fram så kallade ”forskning i korthet”. I dessa sammanfattas en eller flera utvalda publikationer kortfattat på svenska.